

TEMA: SÅ VÄRDERAR ARBETSGIVAREN DIN MBA

Shortcut¹

Smarta
vägar
för din
karriär

Pris: 54 kronor

www.shortcut.nu

FEBRUARI/MARS 2002

Annie Wegelius

TUFF CHEF I TV-VÄRLDEN

Är du alkoholist?

ELLER VARVAR DU BARA NER EFTER JOBBET

Rosor för miljoner

AFFÄRERNA BLOMSTRAR I EQUADOR

EU:s Manhattan

FRANKFURTS NYA FASAD

51
vägar till
nya idéer

Grå vilse

Carl Johan De Geer * Harry Potter ersätter fredagsölen * Bengt Baron * Vår nätverkare i världen

Gå vilse

På skolutflykterna gick vi i raka led, hand i hand, så att ingen skulle gå vilse eller komma bort. Vi fick lära oss att cykla snabbaste vägen hem och tv-serien Vilse i pannkakan satte skräck i en hel generation.

Att gå vilse var hemskt. Snudd på det värsta som kunde hända.

Det var då. Nu är vi vuxna. Men fortfarande lika rädda för att gå vilse.

Innan vi ska ut och resa plockar vi fram kartboken. Planerar och lägger upp rutter, markerar platser och avstickare. Planer som ska skydda oss från det oförutsedda.

MEN VAD HÄNDER OM VI LÄGGER BORT KARTAN OCH LÅTER SLUMPEN STYRA? Vilka platser får vi se, vilka människor får vi möta och vilka äventyr får vi vara med om?

Att vara vilse förknippas med något negativt. Men det är dags att ändra på det nu. Vilse är bra. Att testa en ny väg, ställas inför nya problem, tänka nya tankar och inspireras av det oplanerade. Bryta mönster och utmana gamla konventioner.

I glappet mellan det planerade och det oförutsedda finns ett kreativt rum där nya idéer trivs särskilt bra.

I det här numret slänger vi kartboken. Och visar vägen till vilse.

GÅ VILSE SIDORNA 34-46

GÖR FEL OCH HITTA RÄTT > SÅ GÅR DU VILSE > EN FYRA TACH >

Gör fel och hitta rätt

Släpp sargen, byt miljö och hoppa på en annan buss. Om du går vilse och satsar på slumpen så kommer idéerna och kreativiteten också krypande.

– I framtiden kommer det att finnas företag som hyrs in för att bryta mönster, säger kreativitetskonsulten **Stefan Engeseth**.

TEXT: JÖRGEN LINDQVIST jl@kontinent.se FOTO: FREDRIK SWEGER f.sweger@spray.se

Psykiatrikern **Luke Rhinehart**, huvudperson i boken Tärningsspelaren, lever ett tråkigt och slentrianmässigt New York-liv. Forskning, knäppa patienter och ett socialt liv bestående av bridge eller avmätta diskussioner om sexuellt avvikande personer.

Så ser han tärningen. Slumpen. Den lilla svartvita fyrkanten som bara ligger där och väntar på att spinna några varv och totalt förändra hans tillvaro, ställa alla normer på ända och sätta fart på hjärnaktiviteten och skaparglädjen.

När tärningen väl är kastad följer Luke varje nyck. Inga undanflykter, inga ursäkter, tärningens slump är lag. Hans egen vilja har gått vilse. Plötsligt förvandlas Luke till en ny människa med enorm aptit på livet och en kreativ förmåga få förunnat.

Att låta slumpen styra ditt liv genom tärningsslag är kanske att gå för långt. Men att låta det galna infallet eller slumpen bli

din kompis i den kreativa processen är effektivt.

Stefan Engeseth är kreativitetskonsult. Han föreläser, skriver böcker och hjälper till att kläcka idéer i nystartade projekt och företag.

– I framtiden kommer det att finnas företag som hyrs in för att bryta mönster. De kommer in och ställer saker på ända, vänder på allting, som i filmen The Game.

Stefan Engeseth menar att du ska låta slumpen styra – till och med skapa forum för slumpen – en irrationell oas i det välstrukturerade företagandet. Och så öppnar han kranen, spinner loss i skallen och idéerna radas upp som ett pärlband.

– Starta en mötesslumpgenerator på Shortcuts sajt där man kan lägga in sitt namn och få tid och plats för en anonym lunch dejt. Låt fem shortcuttare följa våra råd om att göra helt annorlunda saker och ha en referensgrupp som bara lever som vanligt så ser vi hur de skiljer sig

i kreativitet efter en vecka. Se till att alla byter almanacka med varandra, då kommer de att möta massa nya människor och nya idéer föds!

Det är en kaskad av smarta – och knäppa idéer. De har alla lekts och skrattats fram helt utan hämning, aldrig analyserats sönder eller dödat med en gäspning utan alltid varit vänner med slumpen.

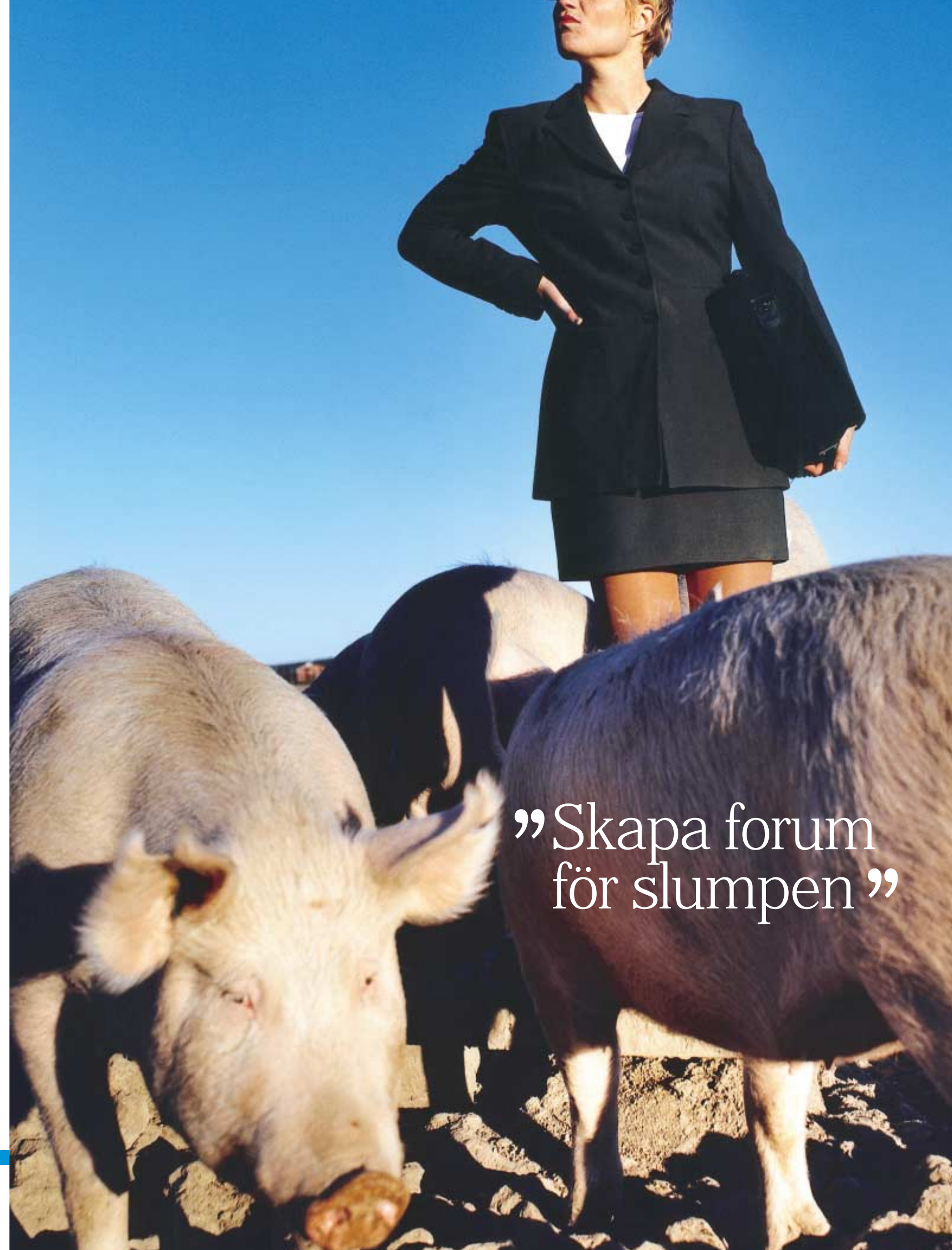
Ängest och kreativitet

Lars Ryhammar, docent i pedagogik och fil doktor i pedagogik och psykologi, delar upp oss i tre nivåer: låg-, latent – och högkreativa.

– De högkreativas resultat verkar inte bero så mycket på miljö, de kan vara i en gödselstack och ändå vara kreativa och påhittiga där.

Ryhammar har kartlagt den högkreativa människan i sitt labb. Förmågan att bryta mönster och strunta i det etablerade är typiskt. Han eller hon har helt nya tolkningar av vad de ser, ►

”Skapa forum för slumpen”

Christoffer Columbus är Stefan Engeseths gå vilse-hjälte. – Utan honom skulle ingen ha hittat USA...

framgång hos det motsatta könet, vi som klämmer fram en halvhyfsad idé ibland, vad ska vi göra? Är vår kreativa förmåga omöjlig att påverka? Nej, Lars Ryhammar menar att i rätt miljö kan vi också utvecklas.

– De medel- eller latent kreativa, som jag brukar kalla dem, kan påverkas av miljön. Om du gör vissa förbättringar av miljön finns det stor sannolikhet att de kan flyttas upp ett snäpp och bli högkreativa, konstaterar han.

Här ska man alltså sätta in stöten. Den lågkreative är inget att göra åt och den högkreative kan lika gärna jobba i en jordkällare medan vi mittemellanuppfinnare bara behöver en knuff i rätt riktning.

– Det är också av praktiska skäl oftast lättare att påverka miljön än individen, säger Lars Ryhammar.

Men det räcker inte med att ställa in ett pingisbord på kontoret. Det är framförallt förändringar och förbättringar i den psykiska miljön som kan skapa förutsättningar för att släppa fram kreativiteten – bilbanor, inspirationsresor och drejskivor hjälper inte om chefen är en översittare och uppslag och idéer direkt blir utskrattade och förlöjligade.

– Jag tog in en städare på ett styrelsemöte en gång för att kunna belysa den döda vinkeln, angreppssättet som ingen av styrelseproffsen själva skulle kunna tänka på. Den killen hade väldigt sunda värderingar och berättade visheter hemifrån sin bondby, enkla grejer som att sår du ris så skördar du ris. Många företag sår ris och hoppas på tomater, säger Stefan Engeseth.

Kollektivt superflow

Göran Ekvall är professor emeritus i organisationspsykologi. Han har ägnat nästan hela sitt liv åt att forska och fundera på hur man släpper fram kreativa människor och idéer i företaget. Han menar att företaget eller gruppen måste acceptera ett risktagande. Om idéer och uppslag inte får misslyckas, vilket de naturligtvis kan göra, hämmas kreativiteten. Att satsa på slumpen är att ta den största av risker, det är

– Det finns ett samband mellan moderat ångest och kreativitet. Men ångesten och utsattheten transformeras till kreativitet i stället, han eller hon kan hantera sin ångest och gör någonting positivt av det. Sedan har de också lättare än andra att identifiera sig med motsatt kön, säger Lars Ryhammar.

Så alla vi smågrå människor med begränsad

► saker som ingen annan tänkt på. Och de är inte rädda för resultaten utan kör på med sina idéer oberoende av vad omgivningen tycker eller tänker.

De högkreativa är ofta antingen extremt introverta eller extroverta. Han eller hon använder ett psykologiskt försvar och vänder känslan av utsatthet och sårbarhet till ett skapande.

GÖR FEL OCH HITTAR RÄTT SÅ GÅR DU VILSE > EN FYRA TACK

SANNINGAR FRÅN SANDLÅDAN

Den amerikanske affärskonsulten Alan Gregerman vill att vi ska tillbaka till sandlådan igen. Att vara barnslig är ett vinnande koncept för vuxenvärlden.

Barn jobbar nämligen hela tiden. De är nyfikna, upptäcker och ser möjligheter och utmaningar – saker som vi vuxna har glömt bort och måste börja lära oss igen för att nå lycka som privatpersoner och framgång i yrkeslivet.

Många jobbar för att kunna leka på fritiden. Men det räcker inte enligt Alan Gregerman som i sin bok Sanningar från sandlådan hävdar att man ska ta med sig sitt team till sandlådan och titta hur barnen leker sig fram till lösningar

Irmelie Krekin/Bildhuset

på små problem. Där kan du också passa på att prova på att gunga lite eller hoppa hage ett tag, allt för att bryta invanda mönster och bli öppen för nya förslag. "Vi måste utmana och lära våra medarbetare att återupptäcka sina barndomsgåvor och att tänka och agera som små barn – med en entusiastisk önskan att deras bästa idéer verkligen ska få skåda dagens ljus", skriver han i sin bok

den opålitlige och hoppige hjälpredan som är full av nycker och utan minne. Ofta fritt fall eller fullständig framgång.

– Se på alla hackers – hur kan ett gäng ungdomar med bakåtvända kepsar vara bättre än hela IBM? Jo, de leker, prövar och låter slumpen hitta fram till lösningarna. Och i dag anställer vanliga säkerhetsföretag före detta hackers, säger Stefan Engeseth.

”Musik föds just när musikerna vågar söka sig utanför noterna”

Stefan drar parallellen med improvisationsjazz, att våga och tillåta sig själv att släppa ramarna och improvisera, det är musik som föds just när musikerna vågar söka sig utanför noterna.

– Det blir ett kollektivt superflow, den känslan och inställningen kan man också eftersträva i ett företag, säger han.

Att gå vilse är ett sätt att lära sig hitta, enligt ett urgammalt afrikanskt ordspråk. Stefan Engeseth och hans kreativa bollplank, copywritern Jack Hansen, möttes när båda råkade gå till fel restaurang vid ett planerat lunchmöte. Båda skulle träffa någon annan, men tog för givet att den andre killen i kostym var det inbokade mötet. Efter att de hälsat och beställt in maten upptäckte de misstaget, men satt kvar och upptäckte därmed varandra. Sedan dess är de oskiljaktiga och anlitas i dag som ett team av företag som behöver hyra in extern kreativitet för att få nya infallsvinklar på problem och idéer.

– För att lyckas måste du våga misslyckas. När rädslan för att misslyckas försvinner ökar möjligheterna att lyckas, säger Jack Hansen.

Stefan och Jack menar på fullt allvar att man borde inrätta ett museum för alla misslyckade produkter för att hedra de som tagit risker och misslyckats. Allt från Iteras plastcykel till Philips digitalkasset.

– När du gör något fel så kommer du ofta på andra lösningar. Det är ett inarbetat begrepp, det kan nog alla uppfinnare också gå i god för, säger Jack Hansen.

På samma sätt som risktagandet måste de anställda kunna känna frihet att söka förändring. "Individerna vågar satsa på förändring därför att ett misslyckande inte behöver innebära personlig katastrof", skriver Göran Ekvall i

boken Förnyelse och Friktion.

Självklarheter kanske, men den som går utanför ramarna utmanar ofta företagets normer. Och blir bestraffad.

När Stefan Engeseth var nyanställd på ett företag började han med att skriva en 64 sidor lång lista på idéer om vad som kunde förbättras. Han fick nästan kicken.

– Det var inte så populärt. Om jag hade haft någon som kunnat tolka mina idéer, någon som kunde företagskulturen och prestigelöst kunnat ta upp mina idéer och vidarebefordrat dem hade nog resultatet blivit bättre. Det är konstigt, i dag har jag skrivit en bok med samma idéer egentligen och då är det okej. Men jag är ju samma människa i dag som då, säger han.

Företaget som inte kan ta emot den kreatives idéer missar en otrolig resurs. För den kreative behöver ständigt utlopp för sina idéer, fungerar det inte på jobbet söker han eller hon utlopp för dem någon annanstans.

– Jag dansade mycket när jag var yngre och genom det fick jag ut mycket av min kreativitet. När jag slutade märkte jag att jag blev alldeles sprängfylld av kreativ energi som inte fick något utlopp. Det var jobbigt, säger Stefan Engeseth.

Lars Ryhammar berättar om en högkreativ människa som han kom i kontakt med i sin forskning. Mannen saknade någon som satte

upp ekonomiska gränser, han var alltför upptagen med det egentliga problemet. Resultatet blev att ekonomin i projektet skenade och att han inte längre fick verka kreativt på jobbet.

– Om man gjorde en inventering i företagen skulle man säkert märka att 80 procent av den kreativa energin hos de anställda hamnar utanför företagen. All den energin skulle kunna ligga innanför företagen, säger Stefan Engeseth.

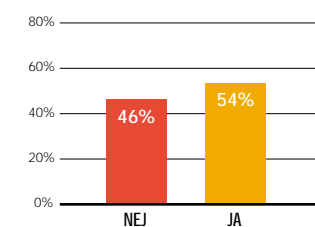
Dissa inte idéer

Det innovativa företaget kännetecknas också av en öppen och tillitsfull anda, enligt Göran Ekvall. Man dissas inte idéer eller kommer med ironiska kommentarer. Men det innovativa företaget är många gånger en utopi och den innovativa tvingas vara modig.

– Du riskerar kanske jobbet eller att bli utskrattad på morgonmötet, säger Stefan Engeseth. ►

FRÅGAN PÅ SAJTEN

Vecka 46: Är du rädd för att misslyckas?

328 svarade

Kommentarer:

• Jag tycker inte man ska vara rädd för att misslyckas. Isåfall skulle man ju aldrig våga göra saker och ting! Ibland blir det inte som man har tänkt sig. Det kan bli annorlunda. Det kan till och med bli bättre. Ja, det kan också bli sämre än vad du tänkt dig från början, men då kan du se varför det blev som det blev och lära dig av det. Förresten vem avgör när man misslyckats med något? Anna

• Frågan är ju vad man menar med att misslyckas. När du är på ett arbete och det kan få drastiska konsekvenser är klart att du är rädd. När det gäller att prova något nytt, som att klättra i berg, så är ju misslyckandet/fallet en viktig del i själva lärandet. Så om din arbetsgivare är villig att låta dig falla ett antal gånger så är det ju en annan sak. Våga vinn! Björn

• Jag kan mest känna inför uppstarten av något nytt projekt eller som nyanställd att man vill göra bra ifrån sig, göra det snabbt och effektivt. Misslyckas du så får du spotta i nävarna och ta nya tag. Det blir viktigare att lyckas ju fler misstaget påverkar eller om rejält stora pengar står på spel. Camilla

KVINNOR ÄR KREATIVA

Kvinnor tänker rundare, och smartare, än män. Det menar beteendevetaren C Diane Ealy i boken Kvinnors kreativitet.

Typiska manstankar är linjära, de bildar streck, som följer en klar logik. Efter A kommer B, efter B kommer C. Kvinnotankar är holistiska – runda som bollar, där blandas utan problem både äpplen och apelsiner.

För att åstadkomma verkliga storverk krävs en lycklig kombination av

kvinnligt och manligt tänkande och känslan. Kvinnor som ska lösa ett problem börjar ofta med att se helheten, för att sedan gå in på detaljer.

Män gör tvärtom. Män vill att deras skapande manifesteras i påtagliga ting: en vetenskaplig uppsats, en

roman eller en egenhändigt uppförd sommarstuga.

Kvinnors kreativitet visar sig ofta på ett icke-konkret sätt: en löst konflikt, personlig utveckling, ett specialgrepp för att få upp ett stenhårt barnmatsburklock.

Kvinnor kan knyta samman idéer eller känslor som inte tidigare har hört ihop, tack vare sina "runda" tankar som studsar omkring. Därför är kvinnor särskilt kreativa, skriver Aftonbladet.

► För att innovationer ska kunna komma fram i många stora företag tvingas innovatören ofta strunta i de byråkratiska reglerna. En undersökning av chefer på mellannivå i Göran Ekvalls bok visade att de innovativa cheferna ofta hade gått utanför sina befogenheter för att skaffa information, resurser och stöd för nya och idéer och projekt.

Det mest kända exemplet är kanske Ericssons mobiltelefoni. Helt osanktionerat och i skymundan började en grupp forska på mobil telefoni, man fick gå med mössan i hand till ledningen och be om lite pengar till verksamheten och man betraktades mycket skeptiskt – telefoner som gick att prata i utan sladdar? Ledningen tyckte att man skulle satsa på datorer.

Eller den medicinske forskningschefen som varje år fick order att lägga ner det där omöjliga forskningsprojektet om en magsårmsmedicin – Losec kallas den i dag.

I byråkratiska organisationer är det alltså bara personer som är både kreativa och diplomatiskt och politiskt skickliga som kan genomföra sina idéer, de andra går in i väggen och lämnar företaget eller börjar snickra hemma i stället.

Tidspress är hämmande

Göran Ekvall säger att det är många faktorer i dagens företagarklimat som hindrar personalen att vara kreativ. Han är kritisk mot "kvartals-hysterin" och menar att om målet för ett företag enbart är kortsiktig vinst kommer de kreativa att lämna skutan.

– Drivkrafterna för innovatören är ofta inte att tjäna pengar, du vill i stället tävla med dig själv. Du har ett behov av att kunna utnyttja din intellektuella kapacitet och visa dig själv att du kan lyckas.

Men det är ändå viktigt att den kreative får ta del av det ekonomiska resultatet av sina

ansträngningar och att patent och rättigheter fördelas på ett schysst sätt.

– Pengarna är en rättviseskippare. Friheten att få syssla med sådant här är det viktig, men alla har ändå ett behov av att bli rättvist behand-

lade, säger Göran Ekvall.

Sverige var först i världen med så kallade personalförslag, att vem som helst – Lasse på golvet eller direktören Sören – kunde lämna förslag på förbättringar av driften och nya krea- ►

– Hjärnan får inte vara upptagen med att ständigt processera eller värdera, säger Martin Ingvar.

GÖR FEL OCH HITTA RÄTT

SÅ GÅR DU VILSE > EN FVRA TACH

TVILLINGARNA HÄRÉNS BOKTIPS

Teo Härén och Fredrik Härén har plöjt igenom högar av böcker som berör ämnet kreativitet. Här är nio av dem.

1. Idéer, så får du dem, så utvecklar du dem, Jack Foster, Richters, 1999 "En rak och enkel bok om idéer. Perfekt för den som vill bli inspirerad att få fler idéer. Ganska många bra exempel."

2. The art of thinking sideways, Alan Fletcher, Phaidon, 2001 "Tänk dig en AD som samlar på sig roliga fakta, citat och anekdoter under ett helt yrkesliv och

sedan sätter sig ner och sammanställer de bästa i en bok. Resultatet? En tegelsten. Men en väldigt rolig tegelsten. En bok som du aldrig kan läsa ut."

3. Vad jag vet om kreativitet och innovation, Bengt-Arne Vedin, Alhambras pocket 2000 "Det finns vissa som tycks ha läst allt som finns att läsa i ett ämne. Bengt-Arne Vedin är för innova-

tion vad Björn Hellberg är för tennis – ett vandrande uppslagsverk. Titeln på boken säger allt. Läs Bengt-Arne Vedins bok så slipper du läsa 100 andra böcker om innovation."

4. Where the Suckers Moon: The Life and Death of an Advertising Campaign, Randall Rothenberg, 1995 "Den bästa bok som skrivits om reklam och mödan i den kreativa processen? En dokumentärbok om turerna kring ett val av ny reklambyrå i USA. Brilljant!"

5. Uppfinnaren, Alf Mork, Atlantis, 1981 "Har du inte läst denna helt galna

bok om reklamvärlden i Sverige så gör det. Väldigt rolig."

6. Influence Science & Practice, Robert B Cialdini, Harper Collins, 1993 "Egentligen inte en bok om kreativitet utan om mänskligt beteende, men boken innehåller många intressanta iakttagelser som sporrar till att se på världen med andra ögon. Vi människor är mer förutsägbara än vi tror."

7. Unleashing the idea virus, Seth Godin, Do you Zoom?, 2000 "Varför ska alla samtidigt ha en Tamagotchi?" Den frågan fick Seth Godin att formulera sina tankar kring att vissa idéer sprider sig

som virus. En liten, snabbbläst bok som väcker en hel del tankar om hur företag kan utnyttja kraften i en bra idé."

8. Cracking Creativity, Michael Michalko, Ten speed Press, 1998 "En bok som tar sig an kreativitet på ett rakt och enkelt sätt. Personligen gillar jag det angreppssättet och boken innehåller en hel del intressanta exempel."

9. A Whack on the side of the head, Roer von Oech, Warner Books, 1998 En typisk amerikansk "så-bli-du-mer-kreativ-bok".

► tiva lösningar. Inte heller här visade sig belöningens pengamässiga storlek spela någon roll.

– Jag känner en kille som fick 25 000 kronor för en idé han hade på sitt företag, men sedan fick han gå tillbaka till det rullande bandet. De borde ha tagit med honom när de skulle utveckla och genomföra idén, säger Stefan Engeseth.

En annan knivig faktor är tiden – och stressen.

Kreativa lösningar kan sällan pressas fram, de riktigt smarta lösningarna måste oftast mogna i hjärnan. Socialantropologen **Ulf Mellström** studerade en grupp ingenjörer på ett bilföretag. Resultaten visade bland annat att tidspressen starkt hämmade deras kreativitet.

– Det fanns inte tid att tänka på något nytt, är det stress och tidspress tar man till de vana handgreppen, säger Göran Ekvall.

Kreativitet kan bara födas i en hjärna. Och det gäller att inte störa skallen med alltför mycket stress, då utsöndras hormoner som adrenalin och kortisoner och hämmar kreativiteten.

”Det finns ett samband mellan moderat ångest och kreativitet”

Stresshormonerna gör att hjärnans nätverk prioriterar stabilitet och välkända tankesätt, hjärnan blir stel och inlärningen fungerar inte av sig själv. Det går sämre att koda och strukturera ny information.

– Den del av hjärnan som styr nätverket ägnar sig bara åt att överleva. Hjärnan söker ett rofyllt tillstånd, att undvika stressen eftersom stress är en signal att komma till lugn och ro, säger

Martin Ingvar, professor i kognitiv neurofysiologi.

En del människor kan träna sig att snabbt sänka de kreativitetshämmande hormonnivåerna och lugna ner sig medan andra behöver lång tid och inte hittar lugnet förrän semestern är över. Avslappnande träning som yoga eller andningsövningar har inte någon specifik påverkan på kreativiteten utan bara en allmänt avslappnande effekt, vilket i sin tur skapar förutsättningar för mindre stress – och större kreativitet.

Låt problemet vila

Enligt Martin Ingvars synsätt och forskning lagras informationen i hjärnan på samma ställe som där den bearbetas – lagret och utvecklingsavdelningen har samma hjärnkontor.

– Hjärnan får inte vara upptagen med att ständigt processera eller värdera. Ett system som är frustrerat, kanske snöpt av ett av egenförakt eller stress, fungerar därför kreativt väldigt dåligt, säger han.

För att resultatet ska bli bättre i den kreativa processen krävs ofta att tanken eller idén får mogna i bakhuvudet. Det som händer är att man bollar problemet eller tankarna in och ut ur medvetandet. Genom att låta problemet vila ett tag utnyttjas också det faktum att det omedvetna området i hjärnan är mycket större än det medvetna.

– Man jämför på så sätt väldigt många hypoteser med varandra och kan få kvalitativa effekter.

För Luke Rhinehart, den fiktive tävningsspelaren som vi nämnde i början, fick experimenten med tävningen fler galna än kvalitativa effekter. Med slumpen som ledstjärna startade han en sekt – Tävningsreligionen, fick tusentals anhängare, massor med älskarinnor och avslutade sin karriär med ett skottdrama i direktsänd debatt-tv. Galet och sjukt. Och ganska vilse.

Men kreativiteten flödade som aldrig förr.

GÖR FEL OCH HITTA RÄTT SÅ GÅR DU VILSE > EN FYRA TACH

Pressens Bild

STJÄL KREATIVITET AV DINA VÄNNER

Att vara kreativ är att stjäla. Udda vägar för att hitta kreativiteten är ett måste. – Att bryta ett mönster och skapa något nytt genom att utmana något gammalt är ju själva fundamentet i skapandet, säger den omdebatterade konstnären Lars Vilks.

Lars Vilks konstverk Nimis, byggt av drivved på Kullabergs naturreservat, och Arx, byggt av 150 ton sten och betong, har utmanat mängas sätt att se på konst och vad som är vacker eller inte.

Hur gör du för att hitta nya vägar till inspiration?

– Det sociala umgänget är viktigt, det gäller att ha en lite intressant omgivning. Jag hämtar mycket inspiration från läsning, kulturhistoria och filosofi. När du väl har blivit upptänd av några idéer kan du göra någonting av allting, det är nästa steg, säger Lars Vilks.

Att vara kreativ är att stjäla, menar konstnären.

– Om du för ett lite ovanligt samtal med din omgivning, som kanske inte är vana vid ovanliga samtal, så kan du få intressant respons. Men du måste förstå att

”det här är någonting”. Människor sitter ofta och spekulerar i diverse olika saker på skoj vid middagsborden, sedan glömmes de allt. Men för den som ser det som råvara är det verkligen en inspirationskälla.

Kan man träna sig till att våga?

– Ja, sätter du en människa i ett nytt sällskap så kan den människan utvecklas eftersom man får andra perspektiv. Men eftersom de flesta människor hör hemma i det konventionella blir ju alla ungefär som de var tidigare.

Vilka tips och råd har du till den som vill gå nya vägar?

– Försök att tänka på ett annat sätt. En grundläggande övning är att se över ditt eget språk. Det är ju därigenom du tänker och säger saker. De flesta ser inte att de har ett språk och att detta ofta är rätt

fattigt och de använder samma ord om och om igen. Det är första ingången mot att förstå hur du tänker och talar med språkets verktyg. Lyssna på dig själv. Vilka favoritord har du och vilka ord använder du sällan? Börja titta i ordböcker och se vad du kan byta ut.

– Du kommer aldrig längre än du kan tala.

– Fråga dig vad du verkligen vill. Är du bara en sådan som vill göra karriär? Är utvecklingen av din karriär bara av snöd vinning? Räkna du med att kapa hem en vinst eller har du något mer grundläggande behov? Om du kan bli klar över dig själv så kan du också lägga en plan. Allt sådant tänkande är grundläggande kreativt. Får du bara i gång uppmarschen så kan du komma på lösningar mycket lättare.

Har du själv lyckats med detta?

– Ett problem som man är ute efter är att försona sig med livet. Du måste förstå att du dör ganska snart och det måste du ha klarat av, det är på något sätt uppgiften. Löser du det blir allting ganska smårt i fortsättningen.

 Lars Vilks lars.vilks@swipnet.se

MER OM LARS

Namn: Lars Vilks.

Född: 1946.

Yrke: konstnär.

Bakgrund: Vikarierande professor Konsthögskolan i Stockholm. Professor i konstteori vid Konsthögskolan i Bergen.

Så går du vilse

Crasha mingelpartyt. Anmäl dig till fel seminarium. Eller byt från pc till Mac. Här är Shortcuts 51 bästa tips till att gå vilse.

TEXT: STEFAN ENGESETH info@detectivemarketing.com, JACK HANSEN info@satellit.se FOTO: FREDRIK SWEGER f.sweger@spray.se

1 Börja med att ta god tid på dig. Först då har du tid att gå vilse.

2 Nästa gång du åker buss eller tunnelbana, glöm att gå av och åk till ändhållplatsen. Ta en promenad och upptäck butiker och kvarter du inte visste fanns.

3 Dela ut en annan persons visitkort när du är på möte. Dra nytta av dynamiken i missförståndet. Låt olikheter finna varandra i slumpens system.

4 Crasha mingelpartyt. Kom oinbjuden och gå bara rakt in. Förvånansvärt enkelt, och ger garanterat nya kontakter.

5 Surfa endast på österrikiska sökmotorer. De hittar garanterat annorlunda lösningar på dina problem.

6 Följ efter någon okänd person som du skulle vilja få som kund. Se vad som händer. Att följa efter betyder inte att följa fotspår utan mer intuitionen som personen går efter – sök den mentala kartan för honom/henne och du når förståelse och insikt.

7 Byt stadsdel vid morgondagens lunchrestaurangval. Blunda på bussen till lunchen, ha en free-style på och gå av där musiken känns bra. Eller lyssna till din mage och ät där du står.

8 Anmäl dig till fel seminarium. Upptäck nya kunskaper.

9 Gå in på närmaste bibliotek och låna den första bok du ser när du kommer in.

10 Byt radiokanal. Prova och hör vad som händer om du lyssnar på P2 under arbetstid.

11 Läs böcker från slutet i stället från början.

12 Lämna klockan, mobilen och din kalender hemma och försök att klara dig ändå.

13 Stanna kvar, i stället för att gå från, ditt barns förskola.

14 Byt jobb under ett par dagar med en vän på ett annat företag. Hur skulle en optiker och körskolelärare kunna berika vilsetrafikens eviga rondell?

15 Gå vilse i grupp. Upptäck det nya tillsammans med andra.

16 Boka en vilsetaxi. "Kör oss dit du inte hittar – en körning vilse, tack!"

17 Byt från pc till Mac eller vice versa. ▶

23 Ta med era barn till kontoret. Låt dem tycka till på era möten och om era problem.

18 Ragga på företag som du absolut inte tror är intresserade av era tjänster. Kanske upptäcker du en helt ny marknad. Prova även samma metod på krogen ...

19 Kom aldrig i tid så möter du andra.

20 Anställ olikheter inte likheter med vad ni är i dag.

21 Installera en slumpväljare i hissen så att alla hamnar på olika våningar. Börja med att trycka på fel våning redan i dag.

22 Byt almanackor med varandra på kontoret.

23 Ta med era barn till kontoret. Låt dem tycka till på era möten och om era problem.

24 Bjud in era kunder tidigt i olika projekt.

25 Korsbefrukta olika kompetenser i alla möten, till exempel en säljare och en inköpare.

26 Byt skrivbord med varandra på jobbet. Ny miljö stimulerar sinnena.

27 Bjud in vem som helst ifrån gatan till nästa möte. Ta deras nya infallsvinklar på allvar.

28 Lägg nästa styrelsemöte på närmaste förskola eller utomhus i närmaste park.

29 Skapa obalans. Stå gärna upp under mötet och sök obalans på ett ben utan att trilla. Sök obalans på marknaden.

30 Vad du än bokar (resa, konferens etc.) – be att få bli expedierad av de nyanställda. Med andra ord: Köp en slumpresa.

31 Använd ett enklare språk i er kommunikation. En bra idé håller bättre med enkelhet.

32 Nästa semester: Hoppa över charterresan. Bytlåna i stället bostad med en person från en annan världsdel. Du tvingas att klara dig själv.

33 Köp aldrig rätt karta dit du åker. Upptäck en ny värld.

34 Gå inte på singelbiografer. Utnyttja multibiografernas möjlighet till att gå in i fel salong. Du kommer att få se en oväntad film. Och kanske publik.

35 Byt domänändelse när du ska in på ett företags webbplats. Skriv .com i stället för .se och finn nya företag och idéer.

36 Uppmuntra dina kunder att gå vilse, acceptera era konkurrenters rabattkuponger.

37 Öppna stängda dörrar genom att söka jobb hos konkurrenten.

38 Vid nästa kundbesök, gå på det motsatta könets toalett.

39 Byt firmafest med ett annat företag. Ni går på deras, de går på er fest. Eller bjud era kunder till ett annat företags firmafest. Om alla era kunder är där och är vilse har alla hamnat rätt.

40 Gå oftare på blinddejt. Och följ med henne/honom till jobbet dagen efter.

41 Häng på gänget när du ser en möhippa eller svensxa på stan. Det blir ett unikt möte. Kanske vaknar du gipsad i en annan stad där du får ta dig hem utan pengar?

42 När ni ska ringa säljsamtal på jobbet, slå ett okänt slumpnummer och börja berätta om ditt företag.

43 Ge varandra leksaker i julklapp. Gå sedan vilse i leken så att ni hittar i vardagen.

44 Ansök om medlemskap i en Shortcutklubb som inte alls intresserar dig.

45 Ta en ledig dag från jobbet. Gör något helt nytt.

46 Ta provprenumerationer på tidningar du aldrig läst. Hitta sammanhanget som gör dem intressanta just för dig.

47 Starta en gå vilse-klubb på Shortcut. Boka lokal och gå vilse tillsammans med de andra.

48 Investera fem minuter av er arbetstid på att samlas i grupp och blunda. Efter en minut ska alla peka mot norr. När alla öppnar ögonen ser ni att det finns olika åsikter om vad som är rätt väg – och det är en bra lektion för allihop (det vill säga alla tror att de hittar men är mer vilse än de inser).

49 Sväng av vägen vid en avfartsskylt för en plats du aldrig besökt.

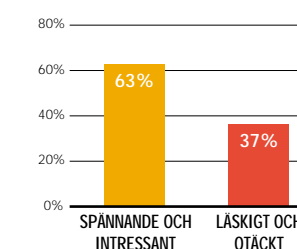
50 Gör en Gevalia. Gå på oväntat besök till grannen. Vi är ju alla goda grannar när kaffeinet svallar.

51 Gå mer vilse än vad dessa tips tipsar dig om.

Stefan Engeseth info@detectivemarketing.com
Jack Hansen info@satellit.se

FRÅGAN PÅ SAJTEN

Vecka 50: Att vara vilse är...

59 svarade

GÖR FEL OCH HITTA RÄTT

SÅ GÅR DU VILSE

EN FÖRRA TACK